

Watanabe Taeko sensei emlékére

Február 24-én elhunyt *Watanabe Taeko sensei*, a *Sano* Művészeti Múzeum igazgatója, valamint a japán kardok értékelésében az én mesterem.

Kapcsolatunk 2010 áprilisában kezdődött, amikor részt vettem a *Sano* Múzeum „Bevezetés a japán kardok világába” című tanfolyamán.

Akkoriban a japán kardok harci alkalmazásáról már volt némi ismeretem, de a kardok szemlélésében és értékelésében – vagyis a *kantō* és *kantei* művészetében, még járatlan voltam.

Általános tapasztalatom az volt, hogy a *budo*-t gyakorlók többsége nem ismeri a kardok esztétikai megítélésének szempontjait, míg a *kantei*-vel foglalkozók ritkán értenek a kard használatához. Ez a kettősség mindig foglalkoztatott: kevés olyan ember volt, aki mindkét oldalát valóban ismerte. Bár sokat tanultam könyvekből, és gyakran jártam múzeumba kardokat nézni, rá kellett jönnöm, hogy a *hamon*, a *jigane*, a *nie*, a *sunagashi* vagy az *utsuri* jelenségeit csak úgy gondoltam, mintha érteném, valójában nem volt biztos tudásom róluk.

Korábban néhány *kanteikai*-on (értékelő összejöveten) is részt vettem, de azok légköre sokszor kellemetlen volt. Az idősebb férfiak csoportokat alkottak, versengtek egymással, és a vizsgált kardok többnyire *shintō* vagy *shinshintō* korszakbeli darabok voltak, amelyek nem kötöttek le igazán. Hamar feladtam.

Ezért úgy döntöttem, hogy ha valóban tanulni akarok, akkor csakis egy elsőrangú mestertől tehetem meg, és így iratkoztam be *Watanabe sensei* tanfolyamára.

Azóta, mintegy tizennégy éven át, minden hónapban találkoztam vele: öt kardot vizsgáltunk meg és értékeltünk a tanulási folyamat részeként. E hosszú idő alatt sok tanítást kaptam tőle, de a legemlékezetesebb mondata számomra ez volt:

„Az igazi *meitō* – a híres kard – nem pusztán élességében vagy hírnevében különleges, hanem a benne rejlő nemességben és méltóságban.”

Sokféle kard létezik: olyan, amely kivételesen éles, amelyet híres név fémjelez, vagy amely nagy értéket képvisel, de ettől még nem válik *meitō*-vá.

Az igazi *meitō* mindig magában hordozza a *hinkaku*-t, a belső méltóságot és emelkedettséget.

A *Kamakura*-korban sok ilyen kard született. Bár a korai *Kamakura* harcosokat gyakran durvának, parasztosnak tartják, a középső és késői időszakban a szamurájok már műveltek voltak, ismerték a *zen*-nel kapcsolatos tanokat, és törekedtek önmaguk tökéletesítésére.

A kardkovácsok is erre a lelki és szellemi szintre válaszolva kovácsolták kardjaikat, így a szamuráj és a kovács kölcsönösen emelte egymás *hinkaku*-ját (1). Ennek eredményeként születtek meg azok a kardok, amelyeket ma is a *Kamakura*-kor mesterműveiként tisztelünk.

Watanabe sensei egyik kedvenc darabja volt a *Sano* Múzeum gyűjteményében őrzött, fontos kulturális értéként nyilvántartott *Shintōgo Kunimitsu tantō*. Ez a penge mindössze nyolc *sun* (kb. 24 cm) hosszú, rendkívül rövid kard.

A *Kamakura*-kor harcosai ezt a nyolc *sun*-os *tantō*-t mindig maguknál viselték, a hasuk előtt, mint „állandóan viselt” fegyvert (*tsunesashi*). Ha elérkezett az idő, ezzel a pengével vágták el saját nyaki ütőerüket – ez volt a *seppuku* előtti időkben a harcos önfeláldozásának módja, a becsület megőrzésének végső kifejezése.

Tantō Shintōgo Kunimitsu aláírásával (mei). Teljes aikuchi stílusú koshirae-al.

A szamuráj, aki nap mint nap ezt a kardot hordta, tudta, hogy ha eljön az idő, ezzel vet véget az életének. Ezért a *tantō*-nak nemcsak a funkcióját kellett betöltenie, hanem a szépséget is meg kellett testesítenie.

Szépen élni és szépen meghalni – ez a szamuráj igazi dicsősége. A *sensei* mindig így tanított bennünket.

Watanabe sensei-t gyakran nevezték „az eredeti *tōken joshi*-nak” (2), azaz „az első kardrajongó hölgynek”.

Amikor a *Tōken Ranbu* népszerűvé vált, és egyre több nő kezdett érdeklődni a kardok iránt, a *sensei* ezt mondta nekünk:

„Ne nézzétek le azokat a nőket, akik eleinte csupán divatból kezdenek érdeklődni a kardok iránt, és emiatt látogatják a múzeumokat. Mint a kardvilág tapasztalt tagjai, legyetek velük türelmesek és elfogadók.

Aki komolyan gondolja, előbb-utóbb elmélyül a kardok tanulmányozásában.

Gondoljatok csak vissza néhány évvel ezelőttre: a kardkiállításokra csak idősebb férfiak jártak, akik hangosan, gyakran téves véleményeket hangoztattak. Akkoriban úgy éreztem, a japán kardkultúra jövője sötét. Ehhez képest a mai *tōken joshi*-k fegyelmezettek, figyelmesek, sorban állnak, és komolyan tanulnak.

Ráadásul, ha több a nő a múzeumban, az sokkal kellemesebbé és elegánsabbá is teszi a légkört.”

Sensei művészi neve *Senzan* volt, tanítványai pedig a *Senzankai* néven működő *kanteikai*-t alapították.

Ez a név a háború utáni japán kardvilág egyik legnagyobb alakjára, *Honma Junji sensei*-re utal, akinek művészi neve *Kunzan* volt.

Dr. Honma Junji (本間順治, 1904-1991)

Én, aki *Kunzan* és *Senzan* mesterek nyomdokain igyekszem járni, fiatalabb és tapasztalatlanabb létemre mindent megteszek, hogy ne szégyenítsem meg tanítóimat, és hogy a japán kard szépségét és méltóságát a *hinkaku* szellemében továbbadhassam.

Zárásként szívből imádkozom Watanabe Taeko sensei lelki üdvéért.

Namu Daishi Henjō Kongō

Nihon Butokuin

Mester és kardvívó – Kurosawa Ryūun

- (1) A **hinkaku** (品格) szó jelentése méltóság, tartás, karakter, belső érték vagy nemes viselkedés. Gyakran használják arra, hogy valakinek a személyiségi vagy erkölcsi minőségét, illetve kifinomult, tiszteletteljes megjelenését jellemezzék.
- (2) A kifejezés, **tōken joshi** (当剣女子 vagy 刀剣女子), japán eredetű, és szó szerint „kard-lány” vagy „kard-rajongó lány” jelentéssel bír. A japán kultúrában ez egy viszonylag új kifejezés, ami olyan nőkre utal, akik különösen érdeklődnek a történelmi japán kardok (*nihontō*, *katana*, *tachi* stb.) iránt, és gyakran gyűjtik, tanulmányozzák vagy kedvelik ezeket a fegyvereket, akár popkulturális formában (például anime, játékok) is.
A kifejezést a 2010-es években kezdte el használni a média, amikor a történelmi kardok iránti női rajongás trenddé vált Japánban. Ez nem feltétlenül jelenti, hogy a személy kardvívást is gyakorol, inkább a kardok iránti lelkesedésről van szó.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt:

<https://butokuin.jp/2024/04/01/%E6%81%A9%E5%B8%AB%E3%80%80%E6%B8%A1%E9%82%89%E5%A6%99%E5%AD%90%E5%85%88%E7%94%9F/>